

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. birželio 30 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Gražinos Davidonienės ir Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas),
teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo M. K. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo M. K. ieškinį atsakovui P. P. dėl nepagrįsto praturtėjimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylos nutraukimą, kai yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 293 straipsnio 3 punktas), aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas M. K. prašė teismo priteisti iš atsakovo P. P. 35 224,86 Eur kaip be pagrindo įgytą turtą, 5 procentų dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Atsakovas prašė civilinę bylą nutraukti, nurodęs, kad yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu kitoje byloje.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. rugsėjo 22 d. nutartimi tenkino atsakovo prašymą ir šią civilinę bylą dėl nepagrįsto praturtėjimo nutraukė.
5. Pirmosios instancijos teismas, remdamasis Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis, nustatė, kad Vilniaus apygardos teisme buvo nagrinėjama civilinė byla Nr. e2-473-653/2019 pagal ieškovo P. P. ieškinį atsakovui M. K. dėl paskolos grąžinimo bei pagal atsakovo M. K. priešieškinį ieškovui P. P. dėl skolos priteisimo. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. kovo 14 d. sprendimu ieškinį ir priešieškinį atmetė, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 kovo 31 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2019 m. kovo 14 d. sprendimą.
6. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs nagrinėjamos civilinės bylos ir civilinės bylos Nr. e2-473-653/2019 turinį, konstatavo, kad abiejose bylose proceso šalys buvo tie patys asmenys, t. y. ginčas yra kilęs tarp tų pačių šalių.
7. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors nagrinėjamos civilinės bylos ieškinio dalykas nėra visiškai identiškas 2018 m. sausio 15 d. priešieškinio, reikšto civilinėje byloje Nr. e2-473-653/2019, dalykui, tačiau dauguma reikalavimų sutampa: nagrinėjamoje byloje ieškovas prašo iš atsakovo priteisti sumas, kurias buvo prašoma priteisti patikslintu priešieškiniu iš ieškovo civilinėje byloje Nr. e2-473-653/2019. Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pagal kasacinio teismo praktiką lingvistinis reikalavimų įvardijimas nėra svarbus; teisinę reikšmę turi ginčo materialinis santykis. Dėl to, pirmosios instancijos teismo vertinimu, abiejose civilinėse bylose yra tie patys tiek teismo nagrinėjimo objektas (skola, kuri susidarė nuo 2012 metų iki 2017 metų), tiek ir gynybos būdas (reikalavimas priteisti atitinkamas sumas).
8. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad abiejose civilinėse bylose reikalavimai grindžiami tonis pačiomis skolų suvestinėmis, o ieškovo procesiniai dokumentai (ieškinys ir priešieškinis) ir atsakovui keliamų reikalavimų pagrindas yra tie patys juridiniai faktai – tarp ieškovo ir atsakovo susiklostę tarpusavio skolos ilgalaikiai teisiniai santykiai. Naujas ieškinys pagal kasacinio teismo praktiką yra galimas tik tada, kai nurodomos aplinkybės, kurios nebuvo teismo nagrinėjimo dalykas jau išnagrinėtoje byloje.
9. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal ieškovo atskirąjį skundą, 2020 m. lapkričio 12 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 22 d. nutartį.
10. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje ieškovas įrodinėja atsakovo skolą remdamasis mokėjimo pavedimais, kurie, apeliacinės instancijos teismui patikrinus su jau išnagrinėtoje civilinėje byloje pateiktais mokėjimo pavedimais, sutampa. Nors ieškovas įrodinėja, kad nagrinėjamoje civilinėje byloje faktinis reikalavimo pagrindas įrodinėjamas mokėjimo pavedimais, o išnagrinėtoje byloje reikalavimas buvo grindžiamas ir skolų suvestinėmis, ir mokėjimo pavedimais, toks argumentas nesudaro pagrindo konstatuoti esant skirtingus ieškinį pagrindus. Vilniaus apygardos teismo 2019 m. kovo 14 d. sprendime buvo pažymėta, kad tarpusavio skolų balansas yra išvestinis dokumentas, jame nurodytos tos pačios sumos ir tie patys mokėjimai kaip ir nagrinėjamoje byloje. Dėl to, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, abiejose civilinėse bylose ieškovo reikalavimai grindžiami tais pačiais juridiniais faktais.
11. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad ieškovas, tiek reikšdamas ieškinį atsakovui šioje byloje, tiek išnagrinėtoje Vilniaus apygardos teismo civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2019 teikdamas priešieškinį, iš esmės siekė to paties rezultato – priteisti tas pačias sumas iš atsakovo P. P.. Nors teiktame priešieškinyje ieškovo M. K. reikalavimas sudarė 118 40,24 Eur, tačiau reikalavimo sumą sudarė analogiškas

reikalavimas nagrinėjamoje civilinėje byloje pareikštam ieškinio reikalavimui. Taigi pareikštu ieškiniu siekiama to paties teisinio tikslo. Aplinkybė, kad pasikeitė teisinio reikalavimo pagrindas, apeliacinės instancijos teismo teigimu, nesudarė pagrindo vertinti, jog reikalavimai yra netapatūs, juolab kad reikalavimų faktinis pagrindas sutapo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

12. Kasaciniu skundu ieškovas prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 12 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 22 d. nutartį ir perduoti ieškinio priėmimo ir bylos išklėmo klausimą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 12.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, priimdami procesinius sprendimus, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos dėl [CPK 18 straipsnio](#), 137 straipsnio 2 dalies 4 punkto ir [CPK 293 straipsnio](#) 3 punkto aiškinimo ir taikymo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2011 m. lapkričio 25 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-466/2011](#) yra nurodęs, kad ieškinio dalykas apima konkrečių faktų ir teisinių santykių visumą. Nagrinėjamu atveju, remiantis nurodyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai turėjo spręsti, kad tos pačios faktinės aplinkybės, vertinamos kitų teisės normų kontekste, t. y. ieškovui pasirinkus naują savo teisių gynbos būdą, reiškia naują ieškinio dalyką.
 - 12.2. Teismai neteisingai aiškino ieškinio dalyką, nes nepagrįstai sutapatino ieškovo nagrinėjamoje byloje bei civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) pasirinktus teisių gynbos būdus, todėl nepagrįstai konstatavo ieškinio ir priešieškinio dalykų tapatumą, t. y. nagrinėjamoje byloje ieškinio dalykas buvo priteisti iš atsakovo 35 224,86 Eur kaip be pagrindo įgytą turtą, kurį atsakovas gavo iš ieškovo neturėdamas tam pagrindo, o civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) ieškovo priešieškinio dalykas buvo priteisti iš atsakovo 111 840,24 Eur kaip atsakovo skolą ieškovui pagal šalių tarpusavio skolų balansą. Dėl to nagrinėjamoje byloje ieškovo nurodomos faktinės aplinkybės turėjo būti vertinamos pagal teisės normas, reglamentuojančias nepagrįsto praturtėjimo sąlygas, o civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) nurodomos faktinės aplinkybės turėjo būti vertinamos pagal skolos teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas.
13. Atsiliepimu į kasacinį skundą atsakovas prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistas Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 12 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 22 d. nutartį, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais esminiais argumentais:
 - 13.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, priimdami procesinius sprendimus, tinkamai taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias bylos nutraukimą [CPK 293 straipsnio](#) 3 punkto pagrindu, nenukrypo nuo šiuo klausimu Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos. Ieškovas kasaciniame skunde nepagrįstai remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimis, nes jose dėstomos faktinės aplinkybės nėra tapatos nagrinėjamai bylai, nutartyse yra suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo taisyklės visiškai kitu aspektu.
 - 13.2. Vertinti, koks yra ieškinio pagrindas ir dalykas, galima tik nustačius, ką iš tikrųjų ginčija ieškovas ir kokio teisinio rezultato jis siekia byloje pareikštame ieškinyje suformuluotais reikalavimais, t. y. vertinant, ar reikalavimų dalykai sutampa, svarbu yra ne reikalavimų lingvistinės formuluotės, bet ginčo materialusis santykis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-317-421/2019](#); 2019 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-390-823/2019](#)). Materialinio teisinio reikalavimo prasme ieškovas nagrinėjamu atveju reiškia tapatų reikalavimą kaip ir išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2020, tik kita (mažesne) apimtimi. Tiek priešieškiniu civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2020, tiek ir nagrinėjamoje byloje pareikštu ieškiniu ieškovas reiškia atsakovui piniginių reikalavimą, kurio ieškinio faktinis pagrindas yra tapatus, bei abiem atvejais ieškovas siekia iš esmės to paties rezultato – lėšų priteisimo. Nagrinėjamoje byloje ieškovas nurodo tokias pat aplinkybes, kurios buvo teismo nagrinėjimo dalykas ir civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2020. Tiek nagrinėjamoje byloje, tiek civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2019 pasirinktas gynbos būdas pagal siekiamą rezultatą sutampa. Vien tai, kad ieškovas nagrinėjamoje byloje remiasi kitomis (reglamentuojančiomis ne paskolos teisinius santykius, o nepagrįstą praturtėjimą) teisės normomis, nepaneigia, jog ieškovas iš esmės siekia nagrinėjamoje byloje pakartotinai spręsti tą patį klausimą, kuris jau yra išnagrinėtas civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2019. Kito teisinio reikalavimo pagrindo nurodymas nereiškia naujo ieškinio dalyko.
 - 13.3. Atsakovo teigimu, ieškovas piktnaudžiauja procesinėmis teisėmis, nes tiek nagrinėjamoje byloje pareikštame ieškinyje, tiek civilinėje byloje Nr. 2-473-653/2019 teiktame priešieškinyje, taip pat ir kituose bylose teikiamuose procesiniuose dokumentuose nurodo tuos pačius rašytinius įrodymus, juos kiekvieno atveju vertina skirtingai ir nurodo įvairias šių atliktų mokėjimų versijas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių civilinės bylos nutraukimą, jeigu yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu ([CPK 293 straipsnio](#) 3 punkto), aiškinimo ir taikymo

14. [CPK 5](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatyme nustatyta tvarka kreiptis į teismą tam, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Teismas, sprenddamas ieškinio priėmimo klausimą, privalo *ex officio* (savo iniciatyva) išsiaiškinti, ar yra asmens teisės kreiptis į teismą prielaidų ir tinkamo įgyvendinimo sąlygų. Kai asmuo, pateikdamas teismui ieškinį, netinkamai įgyvendina savo teises, teismas atsisako priimti ieškinį pagal [CPK 137](#) straipsnio 2 dalį.
15. [CPK 137](#) straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta, kad teismas turi atsisakyti priimti ieškinį, jeigu yra įsiteisėjęs teismo ar arbitražo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba teismo nutartis priimti ieškovo atsisakymą ieškinio ar patvirtinti šalių taikos sutartį.
16. Tais atvejais, kai bylos nagrinėjimo metu nustatoma, kad yra įsiteisėjęs teismo procesinis sprendimas, priimtas dėl ginčo (reikalavimo) tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, taikomas [CPK 293](#) straipsnio 3 punkte įtvirtintas mechanizmas – naujai iškelta byla nutraukiama. [CPK 293](#) straipsnio 3 punkte įtvirtinta taisyklė grindžiama teismo sprendimo *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) teisine galia, reiškiančia, kad šalių ginčas yra galutinai išspręstas, o teismo sprendimas šalims turi įstatymo galią ([CPK 18](#) straipsnis). *Res judicata* yra

taikoma tik šalims ir kitiems dalyvaujantiems byloje asmenims. Sprendimas, turintis *res judicata* galią, sukuria materialiuosius ir procesinius teisinius padarinius; procesinis įsiteisėjusio teismo sprendimo padarinys yra tas, kad sprendimo nebegalima skųsti įprasta, t. y. apeliacine, tvarka ([CPK 301](#) straipsnio 1 dalis); materialieji tokio sprendimo padariniai dvejopi: pirmą, šalys nebegali pakartotinai reikšti tapataus ieškinio (negatyvusis *res judicata* poveikis, įtvirtintas [CPK 279](#) straipsnio 4 dalyje), antrą, sprendimas gali būti reikalavimo pagrindas kitoje civilinėje byloje (pozityvusis *res judicata* poveikis, įtvirtintas [CPK 182](#) straipsnio 2 punkte) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-173/2010; kt.).

17. [CPK 279](#) straipsnio 4 dalyje įtvirtintas draudimas byloje dalyvavusiems asmenims pakartotinai pareikšti teisme tuos pačius ieškinio reikalavimus tuo pačiu pagrindu arba kitoje byloje ginčyti teismo nustatytus faktus ir teisinius santykius taip pat reiškia ir draudimą teismui pakartotinai nagrinėti jau išspręstą bylą arba iš naujo nustatyti išspręstoje byloje konstatuotus faktus ar teisinius santykius (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. balandžio 7 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2008).
18. Kasacinio teismo praktikoje, suformuotoje aiškinant ir taikant minėtas teisės normas, ieškiniai pripažįstami tapačiais, kai sutampa šie jų elementai: šalys, ieškinio dalykas, ieškinio faktinis pagrindas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-450-916/2017; 2019 m. gruodžio 20 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-390-823/2019](#), 31 punktą; kt.).
19. Sprendžiant dėl šalių tapatumo, svarbu nustatyti, ar ieškovas ir atsakovas yra tie patys asmenys, kurie buvo šalys tą patį ieškinio faktinį pagrindą ir dalyką turinčioje byloje.
20. Kasacinio teismo praktikoje pabrėžiama, kad sprendžiant, ar ginčo šalys yra tapačios, esminę reikšmę turi ne jų formalus procesinis statusas, o tai, ar asmenys yra to paties materialiojo teisinio santykio, dėl kurio ginčą sprendė teismas, dalyviai. Dėl to šalių tapatumas konstatuojamas, pavyzdžiui, tuo atveju, kai tapatų ieškinio reikalavimą, ginčydamas teismo nustatytus materialiuosius teisinius santykius, buvęs atsakovas reiškia buvusiam ieškovui ar pan. (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3-3K-602/2013).
21. Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo dėl šalių tapatumo, todėl teisėjų kolegija dėl teisės normų, nustatančių šį klausimą, aiškinimo ir taikymo plačiau nepasisako.
22. Ieškinio faktinį pagrindą sudaro aplinkybės, kuriomis grindžiamas ieškovo reikalavimas. [CPK](#) nustatytas reikalavimas ieškinyje nurodyti faktines aplinkybes, kurių pagrindu reiškiamas reikalavimas, bei šias aplinkybes pagrindžiančius įrodymus ([CPK 111](#) straipsnio 2 dalies 5 punktas, 135 straipsnio 1 dalies 2 punktas), tačiau nereikalaujama, kad į teismą besikreipiantis asmuo nurodytų įstatymus, kuriais grindžia savo reikalavimus, t. y. teisiskai kvalifikuotą ginčą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-317-421/2019](#), 38 punktas). Reikalavimo tapatumas yra apibrėžiamas pagal šio reikalavimo dalyką ir faktinį pagrindą. Teisinio reikalavimo pagrindo keitimas nekeičiant jo faktinio pagrindo nepašalina reikalavimo tapatumo ir draudimo tokį reikalavimą nagrinėti po to, kai dėl jo jau yra nuspręsta įsiteisėjusiu teismo sprendimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-293-823/2019](#), 23 punktas).
23. Ieškinio pagrindas taip pat laikytinas tapačiu, kai jis grindžiamas tais pačiais juridiniais faktais (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 13 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-486/2007; 2012 m. birželio 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-284/2012](#)). Reikalavimo grindimas iš esmės tais pačiais, tačiau papildytais ar (ir) patikslintais faktais taip pat reiškia tapataus ieškinio pareikšimo situaciją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-300-421/2015](#); 2018 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-481-403/2018](#), 28 punktas).
24. Ieškiniui pripažinti tapačiu turi būti konstatuotas ne tik šalių ir ieškinio pagrindo, bet ir ieškinio dalyko tapatumas. Ieškinio dalykas – tai materialinis teisinis reikalavimas, ieškovo pasirinktas pažeistų ar ginčijamų teisių gynimo būdas. Ieškovas turi teisę ir pareigą pasirinkti bei tiksliai suformuluoti ieškinio dalyką, t. y. suformuluoti jį taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą, nes būtent tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teismo nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatytu ir ieškovo pasirinktu būdu apginti pažeistas teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-485/2008](#)).
25. Įvertinti, koks yra ieškinio pagrindas ir dalykas, galima tik nustačius, ką iš tikrųjų ginčija ieškovas ir kokio teisinio rezultato jis siekia byloje pareikštame ieškinyje suformuluotais reikalavimais (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-317-421/2019](#) 39 punktą; 2019 m. gruodžio 20 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-390-823/2019](#) 33 punktą), o vertinant, ar dvejų ieškinių dalykai sutampa, svarbu yra ginčo materialinis santykis ir gynbos būdas, o ne reikalavimų lingvistinės formuluotės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-284/2012](#)).
26. Nagrinėjamoje byloje sprendžiama dėl ieškinio tapatumo kitam – Vilniaus apygardos teismo 2019 m. kovo 14 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) atmetam ieškiniui ir priešieškiniui dėl paskolos grąžinimo bei skolos priteisimo. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 kovo 31 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2019 m. kovo 14 d. sprendimą.
27. Minėta, kad ginčo, jog tiek pirmojoje, tiek nagrinėjamoje byloje šalys yra tapačios, nėra.
28. Vilniaus apygardos teismo nagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) buvo reiškiamas ieškovo P. P. ieškiny, kuriuo buvo prašoma pripažinti negaliojančia ginčo šalių 2016 m. balandžio 26 d. sudarytą 100 000 Eur paskolos sutartį ir priteisti iš atsakovo M. K. 70 045,34 Eur skolą bei procesines palūkanas, taip pat atsakovo M. K. priešieškinis ieškovui P. P., kuriuo buvo prašoma pripažinti, jog tarp šalių nebuvo sudaryta paskolos sutartis dėl 100 000 Eur paskolinimo, bei priteisti iš ieškovo 118 40,24 Eur skolą. Atsakovas priešieškinio reikalavimus grindė ieškovo pateikta tarpusavio skolų balanso suvestine, kurioje buvo pateikti M. K. mokėjimai P. P. Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas nustatė, kad atsakovas priešieškiniu prašė priteisti iš ieškovo skolą ieškovo parengtos tarpusavio skolų balanso suvestinės pagrindu. Teismas, įvertinęs šalių teiktus įrodymus, taip pat ir tarpusavio skolų balanso suvestinę, padarė išvadą, kad atsakovo reikalavimai, grįsti minėta skolų suvestine, buvo nepagrįsti, nes šios suvestinės pagrindu ieškovui mokėjimo prievolių neatsirado. Apeliacinės instancijos teismas taip pat sprendė, kad byloje nebuvo pagrįstų duomenų apie atsakovo reikalavimo pagrįstumą. Atsakovui neįrodžius skolų suvestinėje nurodytų duomenų pagrįstumo bei nepateikus informacijos apie skolos kilmę, apeliacinės instancijos teismas atsakovo reikalavimą, pareikštą ieškovui, pripažino nepagrįstu.
29. Šioje nagrinėjamoje byloje ieškovas teikė ieškinį prašydamas priteisti iš atsakovo P. P. 35 224,86 Eur kaip be pagrindo įgytą turtą, ieškinio reikalavimą įrodinėjo remdamasis skolų suvestinėmis bei mokėjimo pavedimais, iš kurių matyti ginčo šalių tarpusavio atlikti mokėjimai. Bylą nagrinėję teismai, sprenddami ieškinio tapatumo klausimą, nurodė, kad ieškovas įrodinėja atsakovo skolą remdamasis tais pačiais mokėjimo pavedimais, kurie, apeliacinės instancijos teismui patikrinus su jau išnagrinėtoje civilinėje byloje pateiktais mokėjimo pavedimais, sutampa.
30. Teisėjų kolegija pažymi, kad ieškovas šioje byloje yra pasirinkęs kitą savo teisių gynbos būdą – be pagrindo įgyto turto priteisimą, tačiau ieškovo reikalavimai iš esmės grindžiami tais pačiais pagrindais ir juridiniais faktais, kurie buvo nagrinėti Vilniaus apygardos teismo nagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#). Nagrinėjamoje byloje prašoma priteisti suma apima ir tą pinigų sumą, dėl kurios buvo sprendžiama ir Vilniaus apygardos teismo nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-473-653/2019. Taigi ieškovas prašo priteisti tas pačias pinigų sumas, sumokėtas pagal tuos pačius mokėjimo pavedimus, dėl kurių Vilniaus apygardos teismo nagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) buvo reiškiamas atsakovo M. K. priešieškinis ieškovui P. P.
31. Nors ieškovas įrodinėjo, kad nagrinėjamoje civilinėje byloje faktinis reikalavimo pagrindas grindžiamas mokėjimo pavedimais, o išnagrinėtoje byloje reikalavimas buvo grindžiamas ir skolų suvestinėmis, ir mokėjimo pavedimais, teisėjų kolegija sutinka su bylą nagrinėjusių teismų

išvadomis, kad vien toks argumentas nesudaro pagrindo konstatuoti esant skirtingus ieškinių pagrindus. Faktinio ieškinio pagrindo negalima tapatinti su jį pagrindžiančiais įrodymais: jei teisiškai reikšmingos faktinės aplinkybės išlieka tokios pat, tai kiti (nauji) jas patvirtinantys įrodymai faktinio ieškimo pagrindo nekeičia.

32. Pažymėtina, kad pagal [CPK 135](#) straipsnio 1 dalies 2 punktą ieškinių faktinį pagrindą sudaro aplinkybės, kuriomis grindžiamas ieškovo reikalavimas. Naujas ieškinyje yra galimas tik tada, kai remiamasi tokiomis aplinkybėmis, kurios nebuvo teismo nagrinėjimo dalykas išnagrinėtoje byloje. Atsižvelgiant į šioje byloje nurodytas ieškovo faktines aplinkybes dėl ginčo šalis siejusių mokėjimo santykių, sprendina, kad ieškovas pareikštu ieškiniu dar kartą siekia priteisti pinigų sumas ir nurodo faktines aplinkybes, susijusias su tokio reikalavimo pareiškimu. Tačiau įvertinus Vilniaus apygardos teismo 2019 m. kovo 14 d. sprendimo civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#) duomenis, darytina išvada, kad 2019 metais nagrinėtoje byloje taip pat buvo analizuojamos ir vertinamos faktinės aplinkybės, susijusios su ginčo šalių tarpusavio mokėjimais.
33. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad priešieškiniis dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu tam pačiam atsakovui jau yra atmestas ir teismo sprendimas įsiteisėjęs, pažymi būtinybę užtikrinti teisinio tikrumo ir stabilumo principą bei visų šioje byloje dalyvaujančių asmenų teisėtų interesų pusiausvyrą. Atsižvelgiant į bylą nagrinėjusių teismų nustatytas aplinkybes, kad kitoje byloje M. K. priešieškiniu prašė priteisti iš P. P. skolą tarpusavio skolų balanso suvestinės pagrindu ir teismas konstatavo, kad M. K. neįrodė skolos atsakovui P. P. atsiradimo pagrindo, sprendina, kad tapatus nagrinėjamam ginčui jau yra išnagrinėtas civilinėje byloje [Nr. e2-473-653/2019](#). Dėl to teisėjų kolegija, remdamasi šios nutarties 22-25 punktuose nurodytomis proceso teisės normomis, įvertinusi kasacinio teismo praktikoje suformuluotus ieškinių tapatumo nustatymo kriterijus, konstatuoja, kad teismų argumentai dėl tapatų ieškinių yra teisiškai pagrįsti.

Dėl bylos procesinės baigties

34. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai taikė [CPK 293](#) straipsnio 3 punkto nuostatą, atsižvelgė ir įvertino, kad yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, todėl naikinti skundžiamą procesinį teismo sprendimą nėra pagrindo ([CPK 346](#) straipsnis, 359 straipsnio 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

35. [CPK 98](#) straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas.
36. Atsakovas, teikdamas atsiliepimą į kasacinį skundą, prašė teismo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau nepateikė tai patvirtinančių įrodymų, todėl jo prašymas negali būti tenkinamas ([CPK 93](#) straipsnio 4 dalis).
37. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 14 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 2,16 Eur tokių išlaidų.
38. Netenkinus ieškovo kasacinio skundo, pastarųjų išlaidų atlyginimas turėtų būti priteistas valstybei iš bylą pralaimėjusios šalies ([CPK 79](#) straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis), tačiau ši suma yra mažesnė nei minimali valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.). Atsižvelgiant į tai, procesinių dokumentų įteikimo išlaidų dalies atlyginimas valstybės naudai nepriteistas ([CPK 96](#) straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 12 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Gražina Davidonienė

Virgilijus Grabinskas